

getuigd van datzelfde nut: reeds op vele Scholen wordt hetzelfde met vrucht gebruikt; waardoor dan ook weidra de vorige Drukken uitgevecht wierden. Deze op nieuws overzichte *Vierde Druk* wordt à 1 Gulden uitgegeven te Dordrecht by A. BLUSSE & ZON.

By dezelve zyn mede ten dienst der Franfche Scholen gedrukt, en nu kortlyns van de Pers gekomen, de volgende alle reeds veel gebruikt wordende Schoolboeken:

Histoires plaisantes et récréatives, contenant un recueil de sentimens Nobles et Heroïques. f - : 10 :
METHOD SIMPLE et FACILE pour apprendre l'Orthographe et la lecture Française f - : 6 :
 R. VAN DER PYL, veel verbeterde en Gemeenzame Leerwys voor de genen die de Franfche Taal beginnen te leeren. Met OPSTELLEN daar achter. f - : 8 :
 OPSTELLEN apart. f - : 3 :

Engelfche Spraakkunst, bevattende eene duidelyke uitlegging van de Regelen der Woordgronding en Wordvoeging der Engelfche Taal; benevens een aantal Opstellen tot derzelver beoefening bevorderlyk. In vier Deelen. f - : 4 :
 G. J. GERSEN, het *Metrike Stelsel* verbonden met de *Decimaal-Rekening*, voorzien met XII *Vergelykings-Tafelen*, en ingerigt tot gebruik voor de Scholen. f - : 12 :
 Eerfte *Beginfelen* der STAATKUNDIGE AARDRYKSBE-SCHRYVING, volgens de nieuwste veranderingen. f - : 6 :

By de Boekverkoopers W. KAMERLING, in de Steentil-straat, en J. J. DOESBURG, in de Oude Kijk-in-'t-jat-straat, te Groningen, is gedrukt en wordt uitgegeven: **ALMANAK VAN HET DEPARTEMENT VAN DE WESTER-EEMS**, voor het *Schrikkeljaar* 1812; voorzien van alle de Jaar- Paarde- en Beeste-Markten, enz., die in dit Departement gehouden worden, en welke geplaatst zyn volgens de accurate opgaven der respectieve Maires in dit Departement, en daaraan kennelyk zyn zal. En is verders voorzien van het vertrek en de aankomst der Posten, te Groningen — het afryden der Post- en Vrachtwagens — het vertrekken van Veer- en Vrachtschepen, enz. En wordt mede by bovengenoemden uitgegeven: **DE KLEINE GRONINGER ZAK-ALMANAK**, voor het *Schrikkeljaar* 1812.

PUBLIEKE FONDSEN.

PRYZEN der GRANEN enz., op de Koorn-beurs te Groningen, van den 11 November.

Tarwe.	gl.	ft.	gl.	ft.	gl.	Haver.	gl.	ft.	gl.	ft.	gl.
Old rode	112	120	7	8	12	Diken Fr.	80	88	1	17	2
Old witte	112	120	7	8	14	idem	70	76	1	13	2
Oude						W. Voerh.	60	70	1	3	2
Smalde	112	120	5	15	15	Boekweit.					
hogge.						Grove	106	116	4	24	17
N. Omm.	110	118	7	14	10	Sappan.	106	116	3	17	14
O. Sapp.	112	118	7	19	10	Zaden.					
Garst.						Zomerz.			6	15	9
Old. wint.	90	98	4	24	18	Groen Erwt.					
Oml. id.	90	96	4	24	15	Grauw Erwt.					
Old. zomerz.	88	96	3	12	3	Paardebonen	3	15	2	4	5
Ommel.	90	100	3	15	10	Boter & Ton.					

Tarwe en Rogge wel afgaande; Garst en Haver als voren; Boekweit meer koopers.

KUNSTEN en WETENSCHAPPEN.

REGTSGELEERD MENGELWERK,

met byzonder opzigt op de nieuwste WETGEVING en REGTSGELEERDHEID; verzameld en uitgegeven door den Franckerder Hoogleraar Mr.

H. W. TYDEMAN. (te Groningen, by J. OOMKENS 1811.)

Daar niets, dat strekken kan om eene zoo algemeene als nuttige wetenschap, gelyk de regtsgeleerdheid, uit te breiden, onverschillig kan zyn, niet alleen aan die genen, die zich *ex professo* met dezelve bezig houden, maar ook aan alle onze lezers, en vooral in een' tyd, waarin de Regtsgeleerdheid in onze departementen, gedurende eenige jaren, zulke groote veranderingen heeft ondergaan, is het met dit inzicht, dat wy onze lezers eenig berigt geven van het bovenstaande geschrift. De heer H. W. Tydeman, corresponderend lid van het Instituut in Holland, en professor in de regten, aan de akademie te Franeker, heeft in een werkje, dat hy met den titel van *Regtsgeleerd Mengelwerk* bestemd, alles byeen verzameld, wat hy meent tot die wetenschap nuttig te kunnen zyn, het zy verhandelingen over theoretische of practische questien, het zy opmerkelyke voorzisten en gewysden, het zy eindelyk, alle andere stukken, die tot de volmaking van eene zoo onmisbare studie kunnen dienen. Deze verzameling, welke den uitgever niet van voornemen is, regelmatig in den vorm van een dagblad uit te geven, doch die hy zal vervolgen, naar mate hy voldoende bouwstoffen zal hebben opgezameld, om niet alleen der reputatie van eene, den heer Tydeman en zyne mede arbeiders waardige collegie uit te geven, zal ook het onschatbaar voortael hebben, om verrykt te zyn met de geleerde aanmerkingen van den uitgever over de stukken, waaruit zy zal bestaan.

Reeds is het eerste deel der Mengelingen in het licht verschenen en heeft de hoop, die men wegens het werk had opgevat, volkomen bevestigd, hoezeer hetzelfde den tyd vertraadt, waarin de bouwstoffen, die, om het te vormen, zyn byeen gezameld. Het grootste gedeelte der stukken, alhoewel zeer belangryk, heeft slechts betrekking op het oude regt, dat door de invoering van het wetboek Napoleon is afgeschafte. Het is waar, dat, het zy men de geschiedenis van het regt in deze departementen wil kennen, het zy zelfs, dat men hetgeen in dit oogenblik nog nuttig kan zyn, in het oog houdt, de studie van dit oude regt nog aangezien moet worden als van het grootst belang zynde, met opzigt tot de groote menigte transitioene questien, die zich niet alleen alle dagen opdoen, maar die het grootste gedeelte uitmaken der geschillen, welke de hoven en regtbanken in alle gedeelten van het Ryk, alwaar nieuwelyks eene nieuwe wetgeving is ingevoerd, bezig houden. Middelerwyl wenschen wy, en wy kunnen te gelyker tyd het genoeg hebben te melden, dat wy ons ten dezen opzichte in onze hoop niet bedrogen zullen vinden, dat de volgende deelen van deze verzameling meer byzonder ten doel zullen hebben, om licht te verspreiden over punten in de nieuwe wetgeving, welke twyfelachtig mogten schynen, om de studie daarvan gemakkellyk te maken, en vooral om de toepassing der wet te bevorderen in plaatsen, alwaar, zo wel de inhoud der wet als de manier van procederen geheel verschillend, ja dikmaals tegenstrydig is met hetgeen gebruikellyk was; iets, dat dikmaals vele zwaarigheden veroorzaakt.

Wy hopen, dat deze onderneming, welker nut onwederfprekelyk is, mag worden voortgezet, dat de uitgever, zich altoos dezelve moeite gevende, mede arbeiders moge vinden, die hem nuttige en belangryke bouwstoffen verschaffen, en dat hy de aanmoediging moge ontmoeten, welke wy meenen te kunnen verze-keren, dat hy verdient. Een diergelyk werk kan, indien het wel bestuurd wordt, zeer bekwaamelyk dienen, om de weldaden van eene gelyke wetgeving te vermeerderen, en verdient, in dit opzigt, de aanmoediging van alle die genen, aan welke het algemeen belang ter harte gaat.

Zier hier de inhoud van dit eerste stuk:

Verhandeling over het geen thans voor onze burgerlyke Regtsgeleerdheid en Wetgeving te doen is, door bydragen van practische Regtsgeleerden; en proeve hiervan: door mr. T. Haakma Tresling, advocaat te Groningen.

Over den invloed van den Franschen Regtsgeleerden en Hoogleraar Pothier op het Franfche Burgerlyk Wetboek.

Karakterfchets van het Fransch Burgerlyk Wetboek, door E. Schrader, Hoogleraar in de Regten te Marburg; vertaald, en met het Wetboek Napoleon ingerigt voor het Koningryk Holland. vergeleken, door mr. I. Eekma, advocaat (thans Substituut van den Keizerlyken Procureur by de Regtbank) te Leeuwarden

Beknopt algemeen overzigt van den toestand en de vorderingen der Regtsgeleerdheid in de eerste vyf jaren der 19de eeuw. Uit het Hoogduitsch van den Hoogleraar Schrader, vertaald door mr. J. Eekma.

(Beknopt en voorlooppig berigt van de nieuwste hervorming der wetgeving in Rusland, van Bredow.)

Beknopt overzigt van de Regtsgeleerde Literatuur in de Bataafche Republiek, in de jaren 1801 — 1806.

Over het nut en de wyze van het verzamelen van Gewysden in burgerl. regtszaken. Merkwaardig gewysde van het (voormalig) geregtshof van Groningen.

Request en Appointment by het (voormalig) Geregtshof van Vriesland, betreffende Art. 1371 van het Hollandsch Wetboek Napoleon. Code Nap. Art. 1596.)

Declaratoir van eene oostunie van Commerce over legdagen. (Decemb 1807)

Korte stellingen (theses) betrekkellyk de Vaderlandfche Regten. (van den Hoogleraar van Twilt, te Groningen.)

Over het begin van schriftelyk bewys, of begin van bewys door geschrift (C. N. Art. 323, en Art. 1347. Hollandsch Wetboek Napoleon Art. 253 en 1265.)

Aanmerkingen over het regt van Beklemming in het Departement van Stad en Lande van Groningen (van de Wester-Eems) en de Verhandeling van mr. T. Haakma Tresling daarover; door professor H. W. T.

Blik op de Duitfche Regtsgeleerdheid, door P. J. A. von Feuerbach, Staatsraad van Z. Maj. den Koning van Beijeren, te Munchen; uit het Hoogduitsch vertaald, en met aanmerkingen vermeerderd, door mr. H. Weiland, Advokaat (thans Substituut des Keizerlyken Procureurs by de Regtbank) te Rotterdam.

AARDBEVING.

Uit ITALIE, de provincie *Molise*, wordt, onder dagteekening van den 6 October II. geschreven: „De dag van den 20 September zal voor deze provincie gedenkwaardig zyn. Ten twee uren des morgens begon er een wervloed, welke niet dan den volgende dag ophield. Gedurende dien tyd gevoelde men verscheidene schokken van aardbeving. De wateren stroomden met geweldige golven van de heuvels en bergen, ontwortelden de boomen, wierpen de huizen omver en verwoesten alles wat zich op hunnen weg bevond. De stad Bojano is byna onder het zand begraven geweest, dat de wateren met zich voerden. Deze geesfel heeft zyne verwoestingen in byna alle de gemeenten dezer provincie, min of meer uitgerigt, en voornamelyk langs de valei van Bifer-no tot aan de Adriatfche zee. De Biferno is tot 60 palmen boven zyn bed gezeten. Er is niet eene molen of brug overgebleven. Een groot aantal lieden die zich in de molens of landhuizen bevonden, zyn omgekomen. De vernieling van vee is aanmerkelyk geweest. Men denkt dat de aardbeving van 1805 geen meerder schade veroorzaakt heeft.”

Napels den 8 October. Het onheil, dat de provincie van Molise den 20 September getroffen heeft, is veel aanmerkelyker dan men eerst gedacht had. Behalve de Biferno, zyn verscheidene andere rivieren, door de zware regens overstelpt, buiten hunne oevers getreden. Het water liep stromende van de bergen af, en deed de rivieren 40 of 50 voeten hooger dan naar gewoonte ryzen. De stad Bojano heeft geheel onder water gelegen, en was zoodanig met zand en modder opgevuld, dat men verpligt is geweest verscheiden duizenden lieden uit de omstreken te doen komen, om de huizen weder bewoonbaar te maken. In het midden van deze stad was een heuvel, op welke een schoon kasteel gevestigd was, dat de geheele nabuurschap bestreek. De kracht van het water ondermynde deze heuvel zoodanig, dat dezelve met het kasteel instortte. Luotani had een brug uit zware hardstenen zamen gesteld; eene groote menigte boomen, die de Biferno in zynen loop ontworteld had, hoopten zich by dezelve op; de brug weerstond lang aan de kracht des waters, doch eindelyk vielen de boogen in met een alleregeweldigst gekraak.

Deze wervloed duurde tot in den avond van den 21, toen de hemel helder werd en de regen ophield. De provincie van Molise is bergachtig, doch heeft vruchtbare en zeer bevolkte valeijen; ongelukkig vertoonen zy thans niets meer dan het beeld eener woesteny.

(Dagbl. v. n. depart. d. Monden v. d. Maas.)

UITNEMENDE VRUCHTBAAARHEID IN DUITSCHLAND.

Men schryft onder den 26 October II uit Mentz. De oudte lieden herinneren zich niet eene oogst gezien te hebben, welke met die van dit jaar kan vergeleken worden, hoewel zy voor het overige in den tegenwoordigen eeftyd niet ligt een voordeel met het veriedene overeenbrengen. Het schoone weder dat wy van den aanvang der lente tot op dezen dag schier onafgebroken hebben, gaf groote verwachtingen, en deze verwachtingen zyn og overtroffen; de herfst-arbeid is onder de verblydendste uitzigten begonnen. De hemel heeft zyne weldaden over de schoone landstreken, die door den Ryn bespoeld worden, verspreid. Men was van eene goede inzameling zeker, doch men heeft eens zoo veel wyn ingeogst dan men zich beloofd had. Deze menigte, welke men verre was van zich voor te stellen, heeft zelfs eene ongeleghedheid doet geboren worden, als kunnende men nauwelyks het noodig aantal tonnen vinden.

De wyn-oogst, door een zeer schoon weder begunstigd, is niet dan een gevolg van vreugdebedyven geweest, het gezang, de muziek en alle foortgelyke vermaken hebben zich steeds in onze ryke wynbergen opgevoeld, en de bydschap der inwoners heeft zich op allerlei wyzen geopenbaard. Geene oogst, federt 50 jaren gehad, hoe overvloedig dezelve ook geweest zy, kan, noch in de hveeveelheid, noch in de hoedanigheid der wyren, met de tegenwoordige vergeleken worden. De eigenaren van Rheingau, op den regter-oever gelegen, vrezten eenige zwaigheden in den verkoop hunner wyren te ondervinden: de staatkundige veranderingen, van welke wy getuigen geweest zyn, hebben slechts weinige bronnen van vertier voor de kostbaarste ryn-wynen overgelaten. Engeland heeft geene betrekking meer met het overige van Europa; Holland is met Frankryk vereenigd; uit het Noorden wordt weinig ontboden, en de Fransche wyren worden uitgevoerd en by de buitenlanders verhandeld zonder eenige zwaarigheid te ontmoeten.

Het is waar, op den regter-oever is de oogst in evenredigheid, zoo overvloedig niet geweest als op dezen, en dus heeft de natuur dezulken willen begunstigen, wier staatkundige gesteldheid reeds vry groote voordeelen medebragt, maar de goedheid voegt nog meer tot den overvloed by. De wyngaardeniers, in eenige kantons van den Rheingau, de oogst zoo laat begonnen hebbende, als het jaargetyde scheen te veroorloven, en het schoone weder steeds aangehouden hebbende, heeft de hoedanigheid van den draif daar door nog meer in kracht en aangenaamheid van smaak gewonnen; in één woord, alle de voortteekenen, die een uitnuntenden wyn aankondigen, waarborgen ons de alles te boven gaande voortreffelykheid van die van 1811. De geheele natuur laat nog de sporen van eene zegenryke voortbrenging achter; verscheidene wynstokken en vruchtdragende boomen bloeijen dit jaar voor de tweede maal; eenigen hebben zelfs nogmaals vruchten gehad, doch die niet tot hunne volle ryphed gekomen zyn.

De wyren zyn in den beginne op een' zeer hoogen prys gestegen, daar de foeculation der kooplieden op den tegenwoordigen oogst gevestigd waren. Doch hunne verwachting overtroffen zynde, is de wyn zigbaar verminderd. Niettemin zyn de pryzen nog zeer hoog; verscheiden omstandigheden geven reden om te vermoeden, dat zy in de eerste maanden, die den herfst volgen, nog meer dalen zullen in plaats van te ryzen.

(Dagbl. v. n. Depart. d. Monden v. d. Maas.)

De velden in onze ommestreek (zegt de *Augsburger Court.* van den 26 October II.) leveren verschynselen op zonder voorbeeld voor het tegenwoordig geslacht. Men ziet er korsfe-boomen die voor de tweede maal rype vruchten dragen; de druiven, welke die van den oogst van over zes weken vervangen, hebben reeds eene zekere grootte bekomen. Op de markt verkoopt men op nieuw framboosen.

De *Courant* van Berlyn zegt, dat men den 16 October op zekere plaats van de stad Maagdenburg een kastanje-boom in bloei zag, en dat men eenige dagen te voren kevers gezien had. De thermometer van Reaumur stond vry beftendig op 16 graden. Het schynt, dat men in de maand October, over het algemeen, zoo in Duitschland als in Frankryk, eene buitengevone hitte gehad heeft.